

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerne izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6:60
pol leta 6 „ 60 „ 3:30
šestrt leta 3 „ 40 „ 1:70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRILOŽEC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1:60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pivan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopis naj se pošilja le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katero ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Oglasi in poslanice
se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soča“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vseslojno 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

V Gorici, dne 27. febr. 1901.

Ali bo delal naš državni zbor ali ne bo delal, to je še vedno odprto vprašanje, na katero v tem hipu ni mogoče odgovoriti prav pozitivno, bodisi v prvem ali v drugem smislu, ali bo menda kmalu mogoče.

Nemci so prišli v državni zbor z namenom, ali da bodo delali, poltlačivi Slovane popolnoma k tlom, le zase, ali pa da poskrbe, da se prepreči redno poslovanje državnega zbora s tem, da izzovejo na strani Mladočehov obstrukcijo, ali da s stalno uprizoritvijo skandalov v zbornici onemogočijo delovanje.

Radikalni Nemci izživajo Slovane, zlasti Mladočeha, v vsaki seji, ti slednji pa se držé lepo v rezervi in se ne dajo spraviti iz ravnotežja tako, kakor bi Nemci želeli. Ta previdnost na slovanski strani Nemcem nič kaj ne ugaja, ker z isto jim je odvzeto orožje, udrihati po Slovanih, češ, da oni dušijo delovanje v zbornici in da radi njih si država ne more pomagati iz vedne državnozbornske krize. To je vidno iz raznih nemških glasil, katerim se kar pozna, kako rada bi udarila po Slovanih kot krusičeljih državnega zbora, da bi Nemci stopali tim višje kot tisti činitelji, ki hočejo redno parlamentarno delovanje ter čuvajo ustavo. Previdnost na strani Slovanov je torej neobhodno potrebna, in to še tim bolj, ker je gotovo, da ako bi sedaj brez premisleka onemogočili delo v državnem zboru, ter bi morda prišli ali blizu absolutizma ali prav do njega, bi se tlačilo Slovane še bolj nego doslej in dvigalo Nemce in Lahe vedno više na površje.

Vlada si lahko naredi po dosedanjih sejah državne zbornice jasen račun. Na eni strani ima Nemce, med katerimi prevladuje duh Wolfa in Schönererja, med katerimi večina se je zaklela proti Slovanom, da se jim vzemo vse tiste pravice, ki le kličekaj spominjajo na enakopravnost, ter radi tega stavljajo v zbornici skrajno pretirane zahteve in iščejo skandalov, na drugi strani pa ima Slovane, med katerimi so Mladočehi v razočaranje nemških razgrajatev in morda tudi vlade (?) ubrali pota, ki ne vedejo kar naravnost v obstrukcijo, ali drže tudi v njo, ako ne bo drugače.

Previdnost ostane previdnost, ali le dotle, dokler je opravičena. Vlada naj nikar

ne misli, da Slovani dopuste v zbornici, da bi se ukrenilo proti njim kaj takega, nad čemur bi vsestransko triumfovali Nemci. Kakor hitro bi hotela storiti kaj sličnega, se mora spremeniti previdnost v resen odpor, kateremu treba dati duska, ako vse drugo ne pomaga, slednjit z obstrukcijo.

Vlada je očitno v skripcih in ne more kreniti ne na levo ne na desno. Pravega delovanja v državnem zboru doslej v tekočem zasedanju še ni bilo zaslediti. Nemci ga nočejo, da se pa vendar čas ubije, prihajajo na dan z interpelacijami in govori, katerim je edini namen: uprizarjati skandale. Wolf in njegovi pristaši so najbolj srečni takrat, kadar je ropot po zbornici, kričanje in hejlanje, da končno ne ostane drugéga nego zaključiti sejo. Od strani Mladočehov se predlagajo interpelacije v českem jeziku, katere prevajajo na nemščino, potem šele jih citajo v zbornici. Po večini so jako dolge, ena izmed zadnjih je imela celo 88 strani. — Tako se ubija čas v državni zbornici, o kakem pričetu pravega delovanja, kakor priče, pa ni ne duha ne sluha.

Vlada gleda vse vrvenje in drvenje po zbornici onemogla, zato pa se govori o gotovem odstopu Körberjevega ministerstva. Govori se pa tudi, da temu ministerstvu bi sledilo drugo, katero bi se bolj oziralo na Mladočeha in sploh na Slovane. Körber se je sprl celo s Poljaki, ker je skoro popolnoma odpravil poljski departement v notranjem ministerstvu, vsled česar, in ker vidijo, da vlada gre proti vsem Slovanom, se baje kolikor toliko pridružijo Mladočehom in ostalim Slovanom! Prav bi bilo! — Ali kaj potem? Potem se upro Nemci, kateri ne puste od svoje prevlade, in v zbornici ostane stari dirndaj. Dobiti kak „modus vivendi“, da bi postal naš državni zbor res to, kar bi moral biti, to se vidi skoro nemogoče. Izreden državnik bi bil tisti mož, ki bi učinil to, ne da bi mu bilo treba znatnih prememb v ustavi.

Tako smo v vedni zagati, iz katere ne najdemo pota. Država hira, sosedje si veselja manejo roke, ker napredujejo, dočim se v naši zbornici prepejajo in kregajo med drugimi za reči, ki ne tičejo vanjo, ljudstvo pa mrmra in se dviga proti brezdelju v državnem zboru ter proti vladi, katera nima najmanjšega smisla za enakopravnost,

potom katere edino je mogoče združiti avstrijske narode v delavno celoto.

Pri sedanjih razmerah trpimo največ Slovani, zato pa mora prav iz srede Slovanov priti tista moč, ki naredi mir in red v Avstriji.

Ljudska moč je, kakor nas uči zgodovina, že opetovano izvršila velikanske premembe. In prememb potrebujemo tudi v Avstriji. Od kod pridejo tiste potrebne premembe, ki imajo resiti Avstrijo, da postane država, kakor ima biti? Ako jih vlada ne more uvesti, jih mora pa ljudstvo, pred vsem slovansko, kateremu je vsajeno po obstoječih razmerah le trpljenje v državi. Ako ne pojde z lepa, kdo vé, če ne pojde z grda, morda celo s prevratom na ulici (!), ker pravice je premalo, jednakopravnosti nič. —

Bohinjska železnica.

Vlada je zopet predložila državnemu zboru načrt zakona, ki jej da pooblastilo, izdelati na državne stroške 6 normalnotirnih železnic, med temi tudi: 1 železnico čez Ture na Koroskem, to je od Schwarzach—Gastein—Möllbrücken in morebiti celo do Spitala; 2 železnico čez Karavanke in Bohinj v Gorico in Trst.

Nas seveda najbolj živo zadeva druga železnica. Zato naj govorimo le o tej, zlasti zategadel, ker kaže nekatere važne premembe z načrtom, ki je bil predložen lani, o katerem je „Soča“ takrat tudi obsirneje govorila.

Vlada hoče, naj se bohinjska železnica dogradi v 5. letih, ali vsaj potrebni denar (103,600.000 kron) naj si vlada pridobi in po potrebi porabi v takih obrokih:

Leta 1901	K 3,700.000
„ 1902	„ 8,900.000
„ 1903	„ 17,400.000
„ 1904	„ 37,300.000
„ 1905	„ 36,300.000

Letošnji načrt kaže prav važno spremembo — v Gorici sami. Lani je bil določen glavni kolodvor na živalskem trgu pod Kostanjevico, — v letošnjem načrtu pa je postavljen na Blančo. Kolodvor z vsemi postranskimi poslopji in železniskimi tiri bo zavzemal sveta v daljavi 1 kilometer (gori za Fonom od državne celo

do ceste, ki drži na novo gorisko pokopališče). Ta kolodvor bo torej vsem Solkanecem bliže nego veliki večini Goričanov. Kolodvor na Blanči silno povzdigne naše severno predmestje. Zato z največjim veseljem pozdravljamo to spremembo! — Dalje je novi načrt že popolnoma določil zvezo z južnim kolodvorom.

Proga od Gorice proti severu ne kaže nikakih prememb, pač pa vidimo od Gorice proti Trstu nekatere premembe, ki so vredne omembe.

Lanski načrt ima postajo Ranziano (Rente), letošnji na istem mestu pa Ovčjadraga (pravilno pisano). Prevacina je ostala v obeh načrtih.

Stari načrt je imel na Krasu dve postaji: Kopriva in Dutoule (Dutovlje), ki sta izginili iz letošnjega; namesto obeh teh pa pride postaja Skopo nekako v sredi med Koprivo in Dutovljami, na levi strani ceste. — V letošnjem načrtu je prišla vrhu tega pa še postaja Repentabor, ki bo stala v Dolu tik pred cestnim ovinkom. Od tu dalje ni nobene spremembe več. — Ako koga zanima kaka podrobnost, si more ogledati v našem uredništvu vse načrte.

Vladina predloga govori tudi o predelski in mangartski železnici. Iz poročila samega je razvidno, koliko prednostij ima že predelska črta pred bohinjsko, kar tudi naglašja. Dalje pa citamo ondi tudi to-le:

„Wenn auch vom finanziellen, sowie vom bautechnischen und bauökonomischen Gesichtspunkte aus der Predilbahn oder der dieselbe Richtung verfolgenden Mangartbahn der Vorzug zuerkant werden müsste, kann diese Linie doch aus gesamtstaatlichen Rücksichten nicht zur Ausführung empfohlen werden. Es erübrigt sich lediglich die Karawanken- und Wocheinerbahn, welche überdies mit einem Flügel nach Villach versehen werden soll, so dass diese Linie nicht nur die beabsichtigte Kürzung im Verkehre zwischen Triest und Innerösterreich bewirken, sondern auch einen ausreichenden Ersatz für die Predilbahn in verkehrspolitischer Beziehung bieten wird.“

Za predelsko kakor za mangartsko železnico je preračunjen trošek 68,000.000 K. Vlada daje prednost mangartski progi, ki nam pa povsem nadomešča predelsko,

— 70 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

Ligija je naročila! Temu ni bilo moči ugovarjati. Viniciju ni prišlo na misel, da bi nasprotoval njeni volji, uprav kakor bi bila cesarjeva hči ali boginja. Radi tega ni odgovoril Ursu niti besedice. Ta pa je sedel poleg njegove poselje ter jel z majhino skledico zajemati kašo in nositi jo v usta. Delal je to tako nežno ter s sladkim nasmehom v modrih očeh, da Vinicij svojim ošesom ni verjel, da bi mogel to biti oni strašni titan, ki je včeraj zadavil Krotona ter planil nanj kakor burja in bil bi ga zdrobil na drobne kosce, ko bi se ga ne bila usmiliha Ligija. Mladi patricij je sedaj prvič v življenju jel misliti na to, kaj se more goditi v prsih prostaka, služabnika in barbarja. Toda Ursu se je pri tem opravku pokazal kot skrbna, toda zelo nespretna pestunja. Skledica se mu je pogostoma zgubila v njegovi orjaški pesti, tako da ni ostalo mesta za Vinicijeva usta. Po nekoliko ponresčenih poskusih se je orjak razžalostil ter dejal: »Ej, lože bi vlovil bivola!...«

Vinicij se je velikanu nasmejaj, toda njegove besede so vsekako vzbudile le njegovo pozornost. Videl je večkrat v cirku strašne bivole, pripeljane iz severnih step, na katere so se s strahom zaganjali najpogumnejši »bestiarji«, in kateri so, kar se tiče velikosti in moči, le nekoliko zaostajali za sloni.

»Ali si že poskusil pograbit kedaj tako žival za roge?« ga vpraša tiho.

»Bal sem se to učiniti, dokler nisem dosegel dvajset let,« odvrne Ursu, »pozneje pa se je tudi to zgodilo.«

In znovič je jel hraniti Vinicija, toda še bolj nespretno nego poprej.

»Moram poprositi Miriam ali Nazarija,« reče.

V tem hipu pa se prikaže izza zavese blede Ligijina glava.

Čez trenutek je stopila iz kubikula, v katerem se je očitno hotela vleči k počitku, ker je imela na sebi samo široko tuniko, katero so stari Rimljani imenovali »capitium«, in lase je imela razpletene.

Vinicij, kateremu je jelo srce pri pogledu na njo močneje utripati, jame jej očitati, čemu še ne spi, toda ona mu vesela odvrne:

»Ravnokar sem hotela vleči se, toda poprej še zamenim Urso.«

Po teh besedah je vzela skledico, sedla na posteljo ter jela hraniti Vinicija, ki se je čutil radi tega upokojen in srečen. Ko se je pripognila k njemu, je začutil čarobno toploto njenega telesa, in njeni razpletene lasje so mu padali na prsi. Bil je pri tem blede od ganutja, ob enem pa je tudi začutil, da mu je ta glava draga in mila nad vse drugo na svetu. Poprej je samo koprnel po njej, sedaj pa jo je jel ljubiti z vso svojo dušo. Poprej je bil, kakor večina ljudij, slep sebičnež, ki se je brigal le za samega sebe, sedaj pa se je jel brigati tudi za njo.

Čez nekaj časa se jej je zahvalil za hrano, dasi je užival veliko slast, da jo je mogel gledati, ter jej rekel:

»Dosti je! Pojdi no počivat, moja boginja!«

»Ne klič me tako,« mu odvrne, »ker tega ne slišim rada.«

Navzlic temu se je vendar nasmejajala ter nekoliko pozneje rekla, da jej je spanec že prešel, da ne čuti nobene utrujenosti ter da niti ne pojde počivat, dokler ne pride Glauko. On je poslušal njene besede kakor godbo, in v srečo se mu je čimdalje bolj razburjalo, čutil je čimdalje večjo ljubezen in hvaležnost ter se je ob enem rodila v njem misel, kako jej naj pokaže to svojo hvaležnost.

»Ligija,« spregovoril po kratkem molčanju, »jaz te poprej nisem poznal! toda sedaj vem, da sem hotel dospeti k tebi po napačni poti, radi tega ti velim: vrni se k Pomponiji Grecini ter bodi zagotovljena, da od danes nihče ne bode skušal, odpeljati te.«

Njeno lice nakrat obledi.

»Cutila bi se srečna,« odgovoril, »ko bi jo mogla videti od daleč, toda vrniti k njej se več ne morem.«

»Čemu?« jo vpraša Vinicij začuden.

»Mi kristijani vemo od Akte, kaj se godi na Palatinu. Mar še nisi slišal, da je cesar kmalu po mojem begu, še pred svojim odhodom v Neapolj, pozval k sebi Aula in Pomponijo, ter v misli, da sta mi ona pomagala, jima strogo zažugal. Na srečo mu je Aula mogel odgovoriti: »Ti veš, gospod, da še nikdar nisem omadeževal z lažjo svojih ust, radi tega ti prisegem, da jej nisva pomagala k begu in midva takisto ne veva, kaj se je zgodilo z njo. In cesar mu je verjel ter potem pozabil, jaz pa po nasvetu naših starešin nikdar nisem pisala materi, kje da sem, a to vsled tega, da more zmerom priseči, da ne vé za-me. Ti nemara ne razumeš tega, toda nam ni dovoljeno lagati, naj si bi nam tudi slo za glavo. Tako nam veva naš nauk, po katerem uravnava svoje življenje. Radi tega tudi

in vladina predloga pravi, da v slučaju, ko bi postala bohinska proga nemogoča ali da bi se odklonila — bo treba na vsak način zgraditi mangartsko železnico. — Na nekaterih mestih daje vlada celo prednost mangartski železnici. — Kakor se vidi, ni se padla zadnja beseda.

Železnica od Gorice čez Kras v Trst bo dolga 55 km in bo stala 19.000.000 kron.

DOPISI.

Iz Tolmina. — (Pojasnilo). Notica v cenjeni „Soči“ z dne 23. febr. t. l. št. 23. trdeča, da je okrajni šolski svet v Tolminu učitelja g. Jos. Rakovščka iz službe odpustil, mu ustavil plačo, itd. ter da je upravno sodišče ukazalo, da mu mora okrajni šolski svet povrniti desetmesečno plačo, pripoznati vsa dosedanja leta, petletnino itd., ne odgovarja po nikakem resnici. Dotično poročilo je hote ali nehoti tako sestavljeno, da bi nepoučen in razmere nepoznajoč učitelj mogel misliti, da sta na krivici sodeležna tudi učiteljska zastopnika in drugi udje v okrajnem šolskem svetu, kar je pa ravno nasprotna resnica. Tako poročilo ni lojalno niti pošteno.

Udano podpisana nista poklicana, braniti okrajni šolski svet v Tolminu, ali resnici na ljubo pojasniti in izjaviti, da ni isti kot tak nikdar g. Jos. Rakovščka iz službe odpustil, ustavil mu plačo itd. Tudi ni drugo res, da je upravno sodišče okraj. šol. svetu ukazalo, g. Jos. Rakovščku plačo in ostale pravice povračati.

Resnica je ta: G. J. R. je bil za časa prejšnjega predsedništva* iz službe odpuščen brez vednosti udov okrajnega šolskega sveta, in o njegovi prošnji, ostali i nadalje na svojem mestu, niso udje ničesar uradno vedeli. S tem so se kršile postavne pravice ne-le proti gosp. Jos. Rakovščku, ki je bil brez utemeljenega vzroka ob krah, nego tudi proti udom okrajnega šolskega sveta. Udje okrajnega šolskega sveta so storili proti takemu kršenju postavnih pravic potrebne korake na ministerstvo. — Upravno sodišče, spoznavši hibe in kršenje postave, je ukazalo, naj o tej zadevi sklepa kompetentni okrajni šolski svet v Tolminu. Okrajni šolski svet, sledeč temu ukazu, in udje z učiteljskima zastopnikoma, dosledni v svojem postopanju ter zavedajoč se postave in svojih pravic, so sklenili v seji dne 21. in 22. novembra 1900., naj se gosp. Jos. Rakovščku povrnejo vsi dohodki in vse pravice. V Tolminu, dne 24. febr. 1901.

Ant. Vrtovec in Mat. Kenda, učiteljska zastopnika.

Iz Volč, dne 25. februarija 1901. — V neki številki „Primorskega Lista“ je bil dopis „Iz Volčanske županije“.

Oče se je sramoval svojega deteta, ker drugače bi bil naslovil: „Iz Volč“.

* grofa Marenzija. Znano nam je, da se je sobežno gosp. And. Vrtovec za postavno in pravično reši ev gosp. Jos. Rakovščka ves čas odločno potegoval. Zato pa je bil preganjan in nečuvno obrekovan. Prizadevalo se je, moža popolnoma uničiti. Opomb. vredn.

Dopis je res tako mizerija, da se čudim doktorjem okoli „Primorskega Lista“, kako morejo sprejeti take cenče in laži v svoj list.

Dopisnik hoče na laž postaviti dopisnika v „Soči“, pa se mu ni posrečilo. V „Primorskem Listu“ zagovarja župnika s temi besedami — „Soča“ kliče: „Križan naj bo! Vse to pa zakaj? Ker je vprašal enega ali drugega svojih sosedov, ali pojde volit. Nič več nič manj, ne poprej ne isti dan“. — Lažnik na krščanski podlagi! Kar je pisal dopisnik v „Soči“, ostane kakor pribito. Lagajte in zavijajte, kolikor hočete, kar je pisala „Soča“, ostane resnica ter to lahko vsak hip s pričami dokazemo. Naš župnik je nastopil javno proti napredni stranki, kdor pa javno nastopi, se ga sme tudi javno kritizirati, kar je storil tudi dopisnik „Soče“.

Tudi lahko z mirno vestjo trdim, da naš g. župnik ima med naprednjaki odkritosrčneje prijatelje, nego med Vami, hinavci. Spreddaj ližete, zadej lažete! Duhovska suknja Vam je sveta le tedaj, kadar je Vam v prilog. Dopisnik „Prim. Lista“ tudi čveka nekaj o „stareni lisjaku“. Ko je cloveče to pisalo, ga je bil gotovo duh iz „pudečca“ razsvetil. Da, da! Napredna stranka ima med seboj mnogo „starih lisjakov“, ki so pa vse boljši značaji nego Vi — ki „pudečkate“ od ranega jutra do poznega večera. Da je to res, je pritrldil dopisnik „Prim. Lista“ sam, ki pravi: „Naprednjaki! Ne bom tajil, da so tudi med vami možje!“ — Kje je logika?

Klerikalni agitator Jože se ne miruje. Nekega dne je šel kakor navadno na en pudeč h Karlutu ter mu je rekel: Ako „Sočo“ pustite, bom edino le v Vašo gostilno zahajal. No, Karlut mu je pošteno odgovoril, a Jože še vedno k njemu zahaja, ker včasih vendar rad tudi v „Sočo“ pokuka. Jože, jaz bi Vam svetoval, da bi šel zopet enkrat gori kam na Žago ali na Livek, tam Vas gotovo željno pričakujejo, in znalo bi se Vam kaj takega pripetiti, kar bi se z Vašo samec alo gotovo ne strinjalo. Ali ste razumel?

Še nekaj iz svete dežele: Kozarski svetniki posebno pa „pobožna zlahta“ naj se le nekoliko spominjajo na pokojnega Berbuta. — S kako farizejsko pobožnostjo so mirno vtaknili v žep besede, na katere bi bil vsak pošten clovek vse drugače postopal. Ali hočete pojasniti? — Ker vem še veliko, na svidenje!

Iz Škrblne, dne 24. svečana. — Oprostite, gospod urednik, da Vam predlagam ta dopis. Ker se ni nikdo oglasil, hočem pa jaz navesti in opozoriti na nekaj našega klerikalnega snubača.

Ker sem čital v Vašem cenjenem „Primorcu“, kako naj se postopa ob časa volitev v občinah, ter naj se ne da županstva v roke takim županom, kakor so n. pr. v Šempasu Grča, Štanjelu Štrancar in v Rihembergu Pavlica, mi je pri vsem tem opozoriti, da imamo tudi v naši vasi Jožeta, kateri je steber klerikalne klike. Njemu sta „Soča“ in „Primorec“ jako priljubljena, tako da je pri neki svatbi, ko je bil gospod nunc zraven, vstal s sedeža, ter se obrnil še enkrat do g. nuncia in rekel: Ako bi jaz bil spovednik, bi ne dal odveze vsem tistim ljudem, kateri čitajo „Sočo“ in „Primorec“. Seveda g. nunc se ni za njegove besede niti zmenil, kar je g. župana

gotovo jezilo, ker on si je mislil, da gospod župnik mu pritrldi ali pa, da ga bode spremeljal, ve že gospod župan, kam.

Svetoval bi mu, da si pokliče v spomin to, da tudi v Škrbini „zora puca, bit če dana“! Le deset let spomnite se nazaj, kako vas je vsakdo pozdravljaj ter stopal pred Vas v strahu, kakor da bi bil Vi kak minister! Poglejte pa sedaj, kam ste prijadral, da še celo otroci se za Vami posmehujejo ter govoré: glejte, glejte, kam gre župan v snubo!!

Varate se, g. župan, ako mislite, da s pretenjem in grožnjo odstranite „Sočo“ in „Primorec“; se morete nekoliko bolj informirati, v čem da tako grešita omenjena lista. Vemo, da Vam gre po ušesih že sedaj, kako da bode ob času občinskih volitev. Sedaj sta oče in sin, a čas pride, ko nobeden ne bo. Tudi takrat ne bode pomagal pritisk od Vasega agenta, katerega že sedaj zalivate; bolj je, da ga že sedaj pošljete iskat pooblastila. Čas kmalu preteče, in Jože propade. —

Kar se tiče policijskega reda, moram povedati le to: Enkrat ste nas povabil v škrbinsko pisarnico zaradi pozne ure, a sedaj pomnite to, da če je Vam dovoljeno, hoditi v snubo, toliko bolj bi moralo biti nam, ker smo mladeniči, ne le Vam, ki ste udovec. Od sedaj naprej se bodemo edino na Vas ozirali. Če si Vi privoščite kratkih urc, bode demo si jih tudi mi.

Dragi župan, ne mislite si, da smo mi škrbinski mladeniči tako omahljivi, kakor se Vam zdi. Lahko se spomnite, kako da ste postopal ob zadnjih godcih, in če nimate več v glavi, pa spomnite se. Bolj bolj energično bi moral postopati in biti odločen župan.

Kak je bil pustni večer letos; prav res, bil je uzor celega Krasa. Le tako do konca, saj mislim, da bode te kmalu pri kraju. Škrbincem pa kličemo: Bodite trdni, kakor je skala kraška. Nič naj vas ne moti klepetanje podžupana. On ima govor le takrat, kakor je poln. S takimi ljudmi je težko riniti v bodočnost.

Narodno-napredna stranka prodré prav gotovo, ako le ostanete vsi možje kakor eden. Dasiravno strasijo klerikalci, da ne bode imela obstanka, bo mogoče le obratno.

Škrbinski mladeniči, vodja „Volek Obadov“.

Od beneške meje, 25. febr. 1901. — V „Gorici“ od 19. t. m., št. 14. pod naslovom „Od beneške meje“ zlobno izzivan štejem si skoraj pod cast, odgovarjati temu nesramnemu dopisunu na katoliški podlagi. Vendar pa „ofram“ nekaj besedic.

Če bi se podpisal, bi se vsaj spoznala; za hrbtom rovat ter bližnjemu nečast delati, to je sploh najmanjša reč. Novodobni farizej, razumete?! To je morda klerikalna navada. Ta nesramnež grdi (morda mu je še to ime prelepo) naj bi pogledal malo bolje sebe in videl bi svojo nagoto v marsikaterem obziru.

Dopisun kvasi in klobasari nekaj o „vintolah, moki, miših in nekem sivem mačku“, pred katerim pogledom pade vsakemu srce in korajža v hlače. Revček! Tacih mačkov bi se morda zbal v onih časih, ko so se godili še čudeži. V teh časih pa dela strah samo še „merkandelam“. Sicer pa po pogovoru: „Spreddaj ližeš, zadej praskaš,

kakor mačka“, ste dotično osebo slabo počastili; če ima le se kaj soli v glavi, vam bode malo hvaležna za to izmero.

To pa v album, komur tiče: Znana in gotova reč je sploh, da je ta „sivi maček“ zelo požrešna živalca; sné sam pol do ene vintole moke in 16 do 20 merkandel iz lastne „fabrike“; ker pa ni uboga „miš“ dobila zadostne hrane, hajd naprej, dokler je še vetra kej“, dokler se ni vstavila na drugem koncu vasi, kjer se prav fino počuti, kar je dopisunu žal, kakor se iz dopisa vidi. Je pač resničen pregovor: „boljši obvara, kakor nemara“.

„Mačka in miš
Nič ukup strih“.

„Kozbanska podolgasta miš“.

Domace in razne novice.

Javen shod v Rihembergu.

— Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke sklicuje za nedeljo dne 3. marca javen shod v prostorih gospoda Maksa Ličen-a v Rihembergu.

Na dnevnem redu je:

- 1.) Razgovor o splošnem političkem in gospodarskem položaju;
- 2.) Razgovor o gospodarskih in poroških zadrugah.

Somišljeniki, udeležite se shoda v obilnem številu!

Za izvrševalni odbor:
dr. H. Tuma.

Osebnostne vesti. — „Wiener Zeitung“ javlja, da je podelil cesar g. Franu Legatu, svetniku višje deželne sodnije v Trstu, ki posluje sedaj pri najvišji in kasacijski sodnji, naslov in značaj dvornega svetnika, oprostivši ga takse. — Prizivna sodnja v Trstu je imenovala pomožnega kancelista g. Ev. Juga kancelistom pri c. kr. okrajni sodnji v Bolcu.

Cestni odbor bovški. — Volitve v cestni odbor bovški so se vršile v soboto. Izvoljeni so bili gospodje: Jonko Matija, veleposestnik v Bolcu, Černuta Martin, posestnik v Logu, Franc Ostan, posestnik v Bolcu, Alojzij Žagar, župan na Žagi, Andrej Flažs, poštar in posestnik v Soči, ter posestnika Andrej Kutin in Andrej Mrakič. Namestniki so: Jos. Žagar, posestnik na Srpenc, in Jos. Berginc, posestnik. — „Gorica“ pravi k svojemu poročilu o izidu te volitve: „Paj ni to fletno?“ Odgovor: To je „paj fletno“, ker v odboru sedé naši možje. Ko bi bili njeni pristasi, bi jih hvalisala, tako pa jih obsiplje le s „krčmarji!“ Spominja nas na tisto prakso Italijanov, kateri so imenovali rodoljubapraka Nabergoja vedno le „oste di Prosecco“.

Cestni odbor tolminski je bil izvoljen v soboto; šteje 7 članov in 3 namestnike, in sicer gospode: Golja Fran, župan na Grahovem, Torkar Ivan, pos. in poštar v Podbrdu, Prezel Rajmund, podž. in pos. v Tolminu, Gabršček Oskar, župan in državni poslanec v Tolminu, Pirih Matevž, župan na St. Viški Gori, Lapanja Blaž, posestnik na Slapu, in Kuštrin Ivan, župan na Ponikvah; — namestniki gospodje: Šavli Jos., pos. v Drebočniku, Luznik Ivan, podžupan v Poljubinju, Fortunat J. po dom. Lazarč na Čiginju. — Radovedni smo, kako bo „Norica“ sramotila pa te može, ker ne trebijo v njen rog.

nisem videla Pomponije od onega časa, kar sem zapustila njeno hišo, dasi jej še časih pa časih doleti na ušesa novica, da sem še živa in na varnem.“

Pri teh besedah se je polasti tuga in oči se jej napolne s solzami, toda kmalu se pomiri ter reče:

»Vem, da je tudi Pomponiji dolg čas za menoj, toda mi kristijanje imamo tolažbo, kakoršne drugi nimajo.«

»Da,« odvrne Vinicij, »vaša tolažba je Kristus, toda jaz tega ne razumem.«

»Poglej na nas: za nas ni ločitve, ni bolečin in trpljenja, ako pa one le pridejo, se spremené v veselje. Tudi smrt sama, katero smatrate vi za konec življenja, je za nas še le njega začetek ter proména slabe sreče v boljšo; z njo se spremeni nemir v pravi mir. Pomisli, kakšen mora biti nauk, ki nam zapoveduje, naj bomo usmiljeni tudi do sovražnikov; ki nam prepoveduje laž, očiščuje našo dušo od zlobe ter nam obljubuje po smrti večno srečo.«

»Slišal sem to v Ostrijanu ter videl sam, kako ste postopali z menoj in s Kilonom. Kadar na to mislim, se mi zdi, da so to zgolj sanje in da niti ušesom ne smem verjeti. Toda odgovori mi na drugo vprašanje: ali si srečna?«

»Da,« odvrne Ligija. — »Spoznavaje Kristusa, ne morem biti nesrečna.«

Vinicij jo pogleda s takim pogledom, kakor bi to, kar je ravno izrekla, presegalo vsako mero človeškega razuma.

»Ali bi ne hotela vrniti se k Pomponiji?«

»Hotela bi ter tudi pojdem, ako bo to božja volja.«

»Torej ti velim: vrni se in jaz prisežem na svoje Lare (bogove), da nikdar več ne sežem po tebi.«

Ligija se za trenutek zamisli, na to pa odvrne: »Ne. Ne morem izpostavljati svojih prijateljev v nevarnost. Cesar nima rad Plaucijev. Ko bi se vrnila, — saj veš, kako sužnji vsako novico razneso po mestu — pa bi bila tudi moja vrnitev kmalu znana po vsem Rimu. Nero bi gotovo izvedel o tem od svojih sužnjev. In takoj bi dal kaznovati Aula, ali pa bi me znovič odvezel Aulovim.«

»Da,« reče Vinicij ter naježi obrvi, »to bi se utegnilo zgoditi. On bi to storil, bodisi samo radi tega, da pokaže, da se mora njegova volja izvršiti. Resnica, da je on ná-te samo pozabil, ali pa vsaj ni hotel ná-te misliti, domišljeva je si, da se je samo meni, ne pa njemu zgodila krivica. Toda nemara bi te odvezel Aulovim ter dal meni in jaz bi te takoj vrnil Pomponiji.«

Toda ona ga vpraša otožno:

»Vinicij, ali bi me hotel znovič videti na Palatinu?«

Toda on stisne zobe ter jej odvrne:

»Ne! Prav imaš. Govoril sem kakor bedak. Ne.«

In zdelo se mu je, da je nakrat zagledal pred seboj propad brez dna. Bil je patricij, vojaški tribun in mogočen clovek, toda navzlic vsej moči tega sveta, h kateremu je pripadal, je bil bedak ter nihče ni mogel predvideti njegove volje in njegove zlobe. Ne računati z njim, ne bati se ga, to so mogli samo taki ljudje, kakor so kristijanje, kateri se za ničesar na svetu, ni za ločitev in muke, dá, celo za smrt niso zmenili mnogo. Groza časa, v katerem so živeli, se je pokazala Viniciju v vsej svoji ogavni nagoti. On ni mogel vrniti Ligije Aulovim, a to iz strahu, da se je okrutnež ne bi spomnil ter jej ne dal okušati svoje jeze. Celó s tem, ko bi jo vzel za ženo, je mogel ugonobiti njo in sebe in Aulove. Treba je bilo samo ne-

koliko slabe volje, pa so uničeni vsi skupaj. Sedaj začuti Vinicij prvič v svojem življenju, da se svet mora premeniti, preroditi, ker sicer postane na njem življenje neznosljivo. Razumel je tudi to, kar mu je še pred nekolikimi trenutki bilo temno, da so v takih okoliščinah samo kristijanje mogli biti srečni.

Najbolj pa ga je žalostilo to, da je spravil sam sebe in Ligijo v tako nezgodo, da iz te zamotanosti ni bilo več izhoda. Ves otožen spregovorí:

»Veš, Ligija, ti si srečnejša od mene. Ti imaš v tej revščini, v tej preprosti sobi, sredi teh prostakov svoj nauk in svojega Kristusa, jaz pa imam samo tebe, in ko sem te zgubil, sem bil kakor berač, ki nima svoje strehe niti kruha. Ti si mi dražja nego vse ostali svet. Iskal sem te, ker nisem mogel živeti brez tebe. Nisem hotel ni spati, niti jesti. Ko bi ne bil imel náde, da te najdem, bil bi se nabodel na svoj meč. Toda se bojim smrti, ker bi te potem ne mogel več gledati.«

Govorim ti čisto resnico, da ne morem brez tebe živeti, in da sem doslej bil živ samo vsled nádeje, da te najdem in zagledam. Se-li še spominjaš najinega razgovora v Aulovi hiši? Enkrat si mi načrtala na pesek ribo, in jaz nisem vedel, kaj to pomeni. Ljubil sem te že takrat bolj nego svoje življenje in tudi ti si si že domislila, da te ljubim. Med tem je dospel Aulo, prestrašil naju z Libitinom ter pretrgal najin razgovor. Pomponija je rekla Petroniju pri slovesu, da Bog je jeden, vsemogočen in usmiljen, toda nama niti na misel ni prišlo, da vaš Bog je Kristus. Naj mi nakloni tebe in ljubiti ga hočem, naj bi bil tudi Bog sužnjev, tujcev in beračev.

(Dalje pride)

Za „Jour-fixe“ kolesarskega društva „Gorica“, ki bo, kakor po navadi, v soboto dne 2. marca v društvenih prostorih pri „Treh krah“ je preskrbel odbor razna iznenađenja. Posrečilo se mu je namreč pridobiti za ta večer znanega brzo-fotografai Jarku-ja in pa nedosežnega moment-slikarja, ki ga pozna svet pod imenom Misko Pinzel. K vsem tem se pridruži še petje društvenega okteta, tako da se smemo nadejati zopet prav prijetnega večera. Fotografiralo se bo s pomočjo magnezijeve luči.

Ne čevljarjev sin ampak kmetski sin! — „Gorica“ je vzela patent na to, da se sme vselej lakrat blamirati, kadar vohunari in stika po člankih in dopisih v „Soči“. Kadar je bil v listu kak dopis, ki je bil dober, ker je bil pisan z roko naprednjaka na deželi, pa ga je podtaknila nam, rekoč: Vidite, ta dopis je bil skovan v uredništvu. Tako je delala se do zadnjega časa. Saj veste, kako je podtikala uredništvu razne s priprosto kmečko roko pisane dopise, ki so bili pa dobri, kar le znači, da naša mladina res zna misliti in da je v istini napredna. Sedaj pa je „Gorica“ opustila to prakso, ker je menda uvidela, da jej nikdo ne verjame v tem pogledu, da podtikanjem se le smejejo. Pričela je novo prakso glede podtikanja dopisov in člankov v „Soči“. Znano je, kako grozovito so se blamirali „kumstni“ gospodje pri „Gorici“ zadnjič, ko so podtikali članke, datovane s Krasa in tam tudi pisane od mladega, inteligentnega gospoda, kar nakrat juristu g. P. v pisarni dr. Tuma. To so se bili namazali vsega vedni pobožnjaki klerikalci, in marsikdo se je smejal prav rezko na njihov račun. V štev. 15, pa so se zopet blamirali. Podtikajo dr. Tumi dopis „iz goriske okolice“, kateri je pisal „kmetski sin“, kakor je podpisan. Pravijo, da ga ni pisal kmetski sin, ampak čevljarjev sin, to je dr. Tuma, da je torej tisti dopis le „glas — iz odvetniške pisarne“. Bedaki! S takimi rečmi zabavajo svoje čitatelje, zraven pa tirajo gonjo proti dr. Tumi že tako daleč, da se mora studiti vsakomur. V vsaki erki, ki stoji v „Soči“, v vsaki notici, v vsakem članku, in sedaj celo v dopisih iščejo dr. Tuma. Seveda dobro vedo, da grdo lažejo, da obrekujejo, ali store to vendar-le, da le morejo udariti po dr. Tumi, potem pa se oddahnejo, čes: spet smo ga! — „Namen posvečuje sredstva“.

Omenjeni dopis „iz goriske okolice“ je pisal res priprosto kmetski sin, mladenič, bivajoč v najbližji sosesčini mesta: on je naš dopisnik in je v „Soči“ poteklo iz njegovega peresa že več dopisov, ki so bili vsi jako dobri in aktualni. — To kaže, da imamo napredno mladino v deželi, katera zna misliti in na katero smemo biti ponosni. Vi, mladi dopisniki, pa le pišite dopise, kadar se ponudi za to prilika, da se bodo klerikalci še bolj penili jeze po „Gorici“.

Hi koncu pa še nekaj: Dr. Tuma je sin postnega obrtnika, čevljarja. „Gorica“ pravi „čevljarjev sin“, hoteč dr. Tuma — kakor se je to na sploh razumelo — tako nekako zaničevati, čes: kedo pa si ti! Čevljarjev sin! To je veliko prenzko za mogočno gospodo krog „Gorice“, ki postavlja pred svoje ime: c. kr. in strasi v pozlačeni uniformah po svetu. — Z imenovanjem „čevljarjev sin“ pa hoče tudi devali v nič postene obrtnike čevljarje. Hm, kdo pa si ti? Čevljar, in če imaš sina, pa mu porečejo gospodje pri „Gorici“, dokler bo živ: E, čevljarjev sin je! — Taki so ti ljudje, tako zaničujejo javno postnega obrtnika, „kadar jim kaže“, pa se mu hlinijo! Tem hinavcem pokazite hrbet! — Dr. Tuma pa je na raznih shodih sam s ponosom naglašal, da je sin iz naroda, sin delavca, ki se je sam iz sebe dvignil do tega, kar je, do spoštovanega odvetnika in voditelja tako mogočne stranke, kakršna je naša narodno-napredna! On „gre gor“ — nekdo pa „gre dol“, in to vznemirja našo katoliško gospodo! Le naj se peni jeze, čas obračuna ni daleč!

Proti ljudski soli — za kardinalove zavode. — Dornberski župnik Juvancić je pridigal pred 14 dnevi o soli. Napravil je nekako paralelo med obstoječimi ljudskimi solami ter med nameravanimi kardinalovimi zavodi. Rekel je, da v ljudskih solah se otroci spridijo. Predno gre otrok v solo, je še kaj vreden, ali ko hodi v solo, se ne nauči nič prida, le luparije mu gredo po glavi. Drugega pa bo na zavodih, katere misli ustanoviti kardinal. Iz teh zavodov bodo izhajali pravi možje in pravi kristjanje. Potem pa je začel agitirati za kardinalov davek. Posebno se je spravil na „rože“. Po 15 jih je v vsaki „roži“, in vsak izmed teh mora dati — tako je tirjal na priznici — po 1 kr. na mesec. Svaril je tudi, ne poslušati tistih, ki odgovarjajo, da ni treba dati nič za kardinalov zavod z besedami: naj si ga postavi sam.

Čudno, prečudno, da se drzne župnik javno v cerkvi obregniti ob ljudsko solo na tak način ter jo staviti tako nizko, kakor da bi se v naših ljudskih ali tudi srednjih solah učile samo luparije. Kaj dopušta kaj takega šolska oblast? Kaj se ne uprè takemu obrekovanju ljudske sole? In v kakšno luč postavlja tako „pridigovanje“ ljudskega učitelja? Ako čuje ljudstvo v cerkvi, da sole so slabe, da tam se spridijo otroci, ali ne sodi tukaj naravnost, da ljudski učitelj je tisti, ki mu kviri otroke. In pri porednih ter hudobnih otrocih, katere stariši zanemarjajo, na koga kažejo, kadar govore o razposajenem otroku?

Najraji na učitelja, ker so čuli v cerkvi, da po ljudskih solah se otroci izpirajo. — Vidite tu, kati prijatelji učiteljstva na sploh — mnogi duhovniki in kakošna prijateljca jim more biti list duhovnikov „Gorica“?!

In takega govorenja se poslužuje katoliški župnik, ko dela propagando za kardinalove zavode. Slaba podlaga, katera je postavljena z lažmi in obrekovanjem, ali tako podlago zidajo kardinalovim zavodom katoliški-duhovniki, po deželi, trdeč, da iz teh zavodov bodo „prihajali pravi možje in pravi kristjanje. Zavod, postavljen s podlimi sredstvi, bo vzgajal pač težko prave moze in prave kristjane, pač pa hinavce in pregresnike, kakršne potrebuje kardinalov klerikalizem. — Župnik Juvancić kar tirja od svojih „roz“ prispevke, kakor da so prav primorani jih dati. Ljudje božji, bodite pametni! Sami imate polno potreb v hiši, zato obračajte svoj denar rajši za svoje potrebe, kardinal pa naj si sežida zavode sam, ako jih potrebuje zase. In ako mu že hočejo pomagati duhovniki pri zidanju, naj mu dajo iz svojega, saj imajo tako preveč, da prav za prav denar stran mečejo. Lovro Sočobran je prvi bogatin v Dornbergu! On naj dal! Sem-paski župnik Grea je porabil okoli 100 K, da bi razgalil shod na Veliki Otavi, kateri je bila sklicala narodno-napredna stranka. Naj bi jih bil dal za zavode, ako so tako potrebni? Zdi se nam pa, da so prav tako malo potrebni, kakor je bil nepotreben trud, razganjati shod na Veliki Otavi. — Takemu izsezavanju ljudstva se treba upreti korenito, na kar opozarjamo vse svoje somišljenike po deželi! — Za kardinalove zavode niti vinarja!

Katoliška „Edinost“ krivoverskemu „Primorskemu listu“. — V Gorici se je ustanovilo društvo (konsorcij) za vzdrževanje časopisa „Primorski List“. V tem društvu so skoraj izključno slovensko-latinski svečeniki. Glavni sofinancirani pri listu so nekateri gospodje, ki v goriskem semenišču vzgajajo mlade bogoslovce za svečeniški stan. Podporniki listu so tudi večinoma slovenski duhovniki, ki so naroteni nanj po več istisov ter ga razširjajo mej ljudstvo.

Kakšen bi moral biti torej „Primorski List“ po svoji vsebini in po svojem delovanju na verskem in narodnem polju? V resnici pa je tak, da ga ne sme brez pohujšanja v roke vzeti veren katoličan, še manj pa pravi domo-ali rodoljub. Omenjamo zlasti njegove članke: „Napeljavanje v staroverski obred“. Toliko zavijanj, lažij, krive vere, in napadov na naše najdražje verske in narodne svetelne nisme se nikdar in nikjer, tudi v listih naših najhujših nasprotnikov, citali, izvzemši njih „vrle soboritelje“, ki se zbirajo okolo „Riceazione“, „Amica“ in „Avvenire“. V omenjenih člankih so napadli slovensko cirilico, spisano po svetih bratih Cirilu in Metodu in posvečeno po „mskih papežih“. Napadli so sveto slovensko unijatsko cerkev in imenovali njene obrede staroverske. Učili so nauk, kateremu je načelno nasprotna sv. katoliška cerkev, da se ima uvesti v cerkvene obrede moderna slovenščina in izbaciti sveti staroslovenski cerkveni jezik, zmešali so pojme, kaj spada v cerkvi v svete obrede in kaj — mej navadne javne cerkvene pobožnosti. Vrhunc svojemu fanatičnemu sovraštvu proti Ciril- Metodovi cerkvi so postavili v svoji trditvi, da je Ciril- Metodijško cerkev iznašel Podgornik in ne papež Hadrijan II. Nam očitajo, da vedoma lažemo, ker smo trdili, da so v besedah „napeljavanje v staroverski obred“ pod staroverskem obredom hoteli tako imenovati sv. katoliške unijatske obrede. Konfuznost jih je tako daleč pripeljala, da so pozabili, da je vera duša obreda, da se torej ljudi lahko napeljuje na staro vero, ne pa na staroverske obrede, katerih ni. In da res ni staroverskih obredov, to znate sami, sicer vam pa tudi mi dokazemo prihodnjic v daljšem članku.

Tudi prinesemo ciste in jasne katoliške nauke, katere so „latinski“ učenjaki okolo „Primorskega lista“ v svojem latinskem fanatizmu tako lahkomišljeno in brezdušno zasramovali. „Ed.“

Nova železnica. — Ljubljanski župan Ivan Hribar in idrijski župan Dragotin Lapajne sta dobila dovoljenje, izvrševati tehnične priprave za zgradbo normalnotirne lokalne železnice od Vrhnice čez St. Jošt in Hotedersico v Idrijo. Dovoljenje je veljavno za eno leto. — Dostavljamo, da lani v našem deželnem zboru je bil sprejet pri razgovoru o bohinjki železnici predlog, da se je pobrigati za stransko zvezo te železnice od sv. Lucije do Idrije po idrijski dolini.

Eksplodizija plina. — V torek po noči okoli 11. ure je bilo čuti v bližini gledališča v Gorici močan pok, da so ljudje s čudom popraševali, kaj more to biti. V „hotelu pri pošti“ se je razširil po vseh prostorih neki čuden duh, o katerem se je dalo soditi, da prihaja od plina. Gospodar Ries, natakhar Supa in vratar Hartner so sli radi tega iskat vzrok temu čudnemu duhu. Ko pridejo do nekega shranišča za plin, kjer je bil duh najostrejši, se je pripetila eksplozija vsled tega, ker je prišel plin v dotiko z lučjo, katero je imel v rokah gospodar. Gospodarja in oba služabnika je pok vrgel nekoliko metrov v stran ter jih poskodoval po telesu in obrazu, drugega natakharja, ki je bil v bližnjem salonu, pa je vrgel puh daleč proč, in gotovo bi si bil razbil glavo ob steno, da ga ni rešil pravčasno neki v lokalu navzoči artilerijski častnik. Eksplozija je napravila precej škode

v hotelu, natakhar Supa in vratar sta morala v bolnišnico, gospodar Ries se zdravi pa doma.

Nagla smrt. — V torek večer sta bila pripeljala dva moža iz ribemberske županije vino krcmarju V. v ulici proti St. Andrežu. Ko sta opravila, sta se vrnila proti domu. Kmalu nato med potjo na Rojcah začuti prvi voznik, da je drugi voz njegovega tovariša brez vozniaka. Ključ in slednjic gre iskat ter najde tovariša, 56-letnega Fr. Gvardjanica, na tleh mrtvega; zadela ga je kap. Prenesli so ga v mrtvašnico v St. Andrežu.

Kratek odgovor „Gorici“. — Zadnja „Gorica“ sama prizna, da sem g. vikarju G. Sele obljubil honorar, in sicer da sem govoril o 100 gld. — Prizna torej, da sem nekaj obljubil, kar nisem bil dolžan storiti. Dostavljam se, da bi bil že izpolnil svojo obljubo, in sicer se v večji meri, ako bi to bilo mogoče, kar pa doslej še ni. Imam čez glavo plačil, ki morajo biti! Za obljube je čas! Ako bi se držal g. G. najnavadnejše oblike, bi jaz gotovo izpolnil svojo obljubo, tako pa se utegnem se premisliti. Od kdaj pa je v modi navada, da se ljudje po časnikih hrulijo, ako so si med seboj kaj dolžni? Ali bi se mi ne smejal ves svet, ako bi začel jaz zmerjati po „Soči“ vsakega posebe, ki mi je kaj dolžan? In prejeti imam več tisočakov nego sem dolžan zasebnikom ali tirdkam stolakov. Ako bi le polovica teh — in med njimi tudi pristavev „Gorice“! — izpolnila svojo dolžnost, pa bi se bil spomnil tudi g. G. z nagrado, katere mu sicer nisem dolžan. — S kratka: Jaz protestujem proti nesramnosti „Prim. lista“ in „Gorice“, da me javno napadata, ako sem komu tudi res kaj dolžan! — Gosp. G. pa le obžalujem, da se je spustil na tako nizko polje! — O vrnitvi rokopisov ni govora! Poslani so bili v neomejeno porabo, a vračati jih nisem dolžan! — Ako se pa kak dopisnik, naglašam se enkrat, dotika tudi g. G., kaj to meni mar? Ali sem jaz njegov branitelj? Ne bodimo smešni! „Hvaležnost“ je pojem, katerega ni treba zlorabiti! Basta! A. G.

Vsepihi ljudskega šteta na Primorskem:

	Število prebivalcev	1890	1900
Okraj		1.890	1.900
Trst z okolico	157.466	176.456	
Gorica	21.825	23.671	
Okr. glav. gorisko	63.876	68.606	
„ „ gradiščansko	69.306	73.446	
„ „ sežansko	28.298	29.096	
„ „ tolminsko	37.003	35.943	
Rovinj (mesto)	9.662	10.205	
Okr. glav. kopersko	74.755	79.389	
„ „ losinjško	39.989	41.029	
„ „ pazinsko	41.699	44.432	
„ „ poresko	49.087	54.432	
„ „ puljsko	58.959	59.053	
„ „ volosko	43.459	47.914	

Šteto po pokrajinah:

Trst z okolico	157.466	176.456
Gorisko-Gradiščansko	220.308	230.762
Istra	317.610	336.484

Vsa Primorska: 695.384 743.702

Aktivno vojaštvo ni všteto leta 1900, bilo je pa všteto leta 1890. Ako odštejemo od prebivalstva leta 1890 11.777 vojakov, ostane 683.607 prebivalcev. Iz teh števil sledi, da se je v zadnjem desetletju število prebivalcev na Primorskem pomnožilo za 60.095 oseb, to je 8-73 odstotkov.

Razgled po svetu.

Državni zbor, 26. t. m. — Poslanec Kramaf je zahteval, naj se prevodi v českem jeziku izročeni interpelacij prečitajo dobesedno, predsednik je odredil v tem smislu, na kar so prečitani doše beske. Med istimi se nahaja predlog poslanca Berka za skrajšano razpravo predloge o železnicih investicijah ter vladne predloge za zgradnjo večih državnih železnic.

Čitanje nemških prevodov českimi interpelacij je bilo dovršen ob jednej uri. Potem so citali peticije. Poslanec Offner je prasal predsednika, da-li hoče odrediti posebni seji za rešenje nujnih predlogov in vladnih predlog. Predsednik je odgovoril, da stori, kar možno, za pospeševanje dela zbornice. Poslanec Kramaf je izrekel nove pritožbe proti rabi poslovnik.

Predsednik je izjavil na to, da so vsemški poslanci svoje nujne predloge umaknili za vladne predloge, stoječe na dnevnem redu. Na to so vzeli v razpravo nujni predlog posl. Šilenyja o uvedenu preskrbljenja za starost in invaliditeto. Posl. Šileny je utemeljeval svoj predlog v českem jeziku.

Posl. Dzieduszycki je izjavil v imenu poljskega kluba, da bo isti glasoval proti vsakemu nujnemu predlogu, naj pride od katere si bodi strani in sicer zato, da se ne bo oviralo delovanje zbornice. Posl. Ellenbogen je izjavil, da bodo socialisti glasovali za nujnost Šilenyjevega predloga. Nujnost Šilenyjevega predloga je bila odklonjena. Temu je sledila volitev v kontrolno komisijo za državni dolg. Nemško-radikalni poslanec Stein je napadal državno pravnštvo in sodišče, ker mu je državni pravdnik v Hebu zaplenil list, v katerem je bil priobčil svojo, v državnem zboru stavljeno interpelacijo. Predsednik je pozval govornika na red, ker je hebskega državnega pravdnika pital s „schurke“. Justični minister Spens-Booden je protestiral

proti temu, da se pod varstvom imunitete neosnovano napada justica in je konstatiral, da sodniki niso pod nikakim vplivom svojih višjih ter da bi bilo le zeleti, da bi tudi od javnosti nehal pritisk na nje. Krščansko-socialni poslanec Scheicher je protestiral proti temu, da se je stavila v stenografski zapisnik Schönererjeva interpelacija, v kateri je navedenih 66 protinavnih činov, ki so jih tekom lanskega leta baje zakrivali rimsko-katoliški duhovni. Govornik je protestiral proti temu, da bi se zapisnik rabil za gnojišče. (Ob tej priliki je nastal prepir mej krščanskimi socialisti in Vsenemci, kateri poslednji so vpili: „Doli s celibatom!“) Posl. Wolf je predlagal, da se otvori debata o odgovoru justičnega ministra. Predlog je bil odklonjen s 136 glasovi proti 136.

Česki radikalec Fressl je včeraj govoril dolgo. Rekel je, da bo govoril 8 ur. Nemci so ga začeli zbadati, vsled česar je nastalo prerekanje po zbornici. Slednjic po dolgem času so pretrgali sejo; ko so jo otvorili, je Fressl nadaljeval, ali kmalu skončal. — Govorilo se je potem o volitvah v Galiciji. Seja je zopet danes.

Poljaki so se izrekli zoper vsako nasilstvo nasproti českim poslancem; zahtevajo, da galiske zadeve morajo reševati v ministertvu samo uradniki, ki poznajo razmere v Galiciji.

III. shod avstrijskih mest. — Minole dni — od sobote do torka — se je vršil na Dunaju nepolitičen shod avstrijskih mest, ki se je bavil v prvi vrsti s sledečimi treni točkami: povračilo strokov politične uprave, domovinski in zakon glede ubožnih ter pristojbinska novela. Posvetovalo in sklepalo se je tudi o oddajanju javnih del in o ureditvi oddajanja del najnižjim ponudnikom, o hisnem davku, o direktnem osebnem davku in o drugih občinskih zadevah. Sklenile so se razne resolucije, ki se predložé vladi. Sklenilo se je, da se izvoli permanenten odsek avstrijskih mest, v katerem je vsakokratni dunajski župan, zastopniki peterih največjih avstrijskih mest, Trsta, Lvova, Gradca, Brna in Krakova; redne seje se vrše vsaj dvakrat na leto na Dunaju. Delokrog tega odseka je: zastopanje sklenjenih resolucij, sklicevanje novih shodov, pripravljanje referatov. Udeležila pa se niso tega shoda mesta: Praga, Kromefiz, Uh. Hradište in Zader.

Iz južno Afrike. — Iz Londona poročajo s primerno rezervo, da lord Kitchener je imel sestanek z Botho, da se domenita glede pogojev, pod katerimi se uda Botha. Iz Kapstadta poročajo, da Deweta spremlja kakih 800 mož. V dalji mu sledé še ostanki njegovih komand in drugi. Ako je verjeti povsem angleškim poročilom, se obrača Burom na slabo.

Na Kitajskem se je izvršilo to, kar so zahtevale velevalsti. Iz Pekinga in Sangaja javljajo, da so prišli ob življenje k smrti obsojeni 4 Kitajci. Yngnien in Cao-Cu-Cio sta se usmrtila sama, Cisin in Houčengin pa sta bila objavljeni na javni ulici.

Narodno gospodarstvo.

Boj Čehov na gospodarskem polju.

(Konec.)

Mnogo se je govorilo tudi v Gorici o trgovskem in obrtnem „muzeju“, katerega so hoteli tam ustanoviti. No, Čehi imajo takih muzejev lepo število in ti so za procvit trgovine na Českem velike važnosti. Take muzeje imajo v večini trgovskih središč, in kjer jih še nimajo, jih ustanavljajo.

Naj omenim le česki trgovski muzej v Pragi. Ta vspreja leto po letu najrazličnejše razstave. Zadnja taka je bila razstava modernega plakata, o kateri je poročala tudi „Soča“, in ki je vzbudila med českimi trgovci mnogo zanimanja. Isti muzej prireja, kakor vsi drugi taki muzeji, tudi razne kurze za različne stroke in mnogo predavanj. Sploh se med Čehi jako pridno predava. Dan za dnevom je citati o kakem predavanju. Celó za brivce so jih priredili celo vrsto. Zraven tega muzeja se odlikuje tudi trgovski in industrijalni muzej v Olomucu, s katerim je spojena tudi trgovska sola. Ta muzej ima tudi informačni biró, ki hoče izdajati adresno knjigo českih trgovcev in obrtnikov in ustanoviti trgovsko knjižnico. Tako knjižnica, mislim, bi se mogli ustanoviti tudi Slovenci v Gorici. Taka knjižnica bi mogla mnogo koristiti.

O drugih muzejih ne bom poročal, ker jih je jako veliko, samo naj omenim, da pridno delujejo. Čehi namreč nimajo kakor Slovenci navade, da se hipno navdušijo za kako idejo, a potem zopet zapadejo v spanje; kar enkrat prično, to dovrše, naj zahteva se toliko zrtev.

Tudi za razvoj obrti se trudijo Čehi mnogo. Vsak čas se more citati v časnikih, da se je ustanovila kaka česka tovarna. Toda tu ravnajo jako premišljeno. Nedavno se je vsrilo posredovanje, katere vrste tovarne bi

bilo primerno ustanoviti. Kaj so določili, ne vem, to omenjam le, da pokažem, kako sistematično in premišljeno se deluje. V največjem času misliljo ustanoviti tudi petrolejevo rafinerijo; to je bil tudi vzrok, da se je razbil petrolejski kartel, ker so se nemške rafinerije ustrašile česke tovarnice. Zaradi tega pa je ideja najbrže padla v vodo, ker bi tovarna radi konkurence ne mogla vspevati. Omenjam tudi, da ustanovljajo radi obrtniška podjetja na jezikovnih mejah in v ogroženih krajih, da pomorejo českemu življu na noge.

Razvoj česke trgovine in obrti podpira energično tudi česko časopisje. Strokovnih časnikov imajo jako veliko. Še trgovskih je cela vrsta. Najvažnejši so: „Obhodni listy“ (trgovski list), ki izhaja enkrat na mesec in se bavi s trgovskimi, industrijskimi in obče narodno-gospodarskimi vprašanji, „Český Lloyd“, izhaja trikrat na teden, s temeljitimi uvodnimi članki in raznimi za trgovca važnimi naznanili. Dalje imajo tudi več borznih istov, kakor „Česki Merkur“ in „Praski Merkur“. Razni obrti imajo svoje liste. Pivovarniški, ribniški, bučelarski, mizarški, celó črevljarski in mesarski list izhaja. To so največ glasila obrtnih organizacij. In tako dalje bi se dalo še mnogo pisati o boju Čehov na gospodarskem polju. Ali že gori navedeno, cesar je pač dosti, naj nam bo v spodbudo!

Naša kupčija. — V izkazu avstro-ogerske kupčijske bilance za leto 1900. nahajamo celokupnega inozemskega prometa 3594 milijonov kron, torej proti letu 1899. več 124 mil. kron. Izvoz znaša 1911 mil. kron, uvoz znaša 1687 mil. kron, kar kaže, da je avstro-ogerska kupčijska bilanca za 228 mil. kron aktivna. — Med izvoznimi predmeti se nahaja v prvi vrsti les, katerega se je izvozilo za 252 mil. kron. Več izvozilo nego uvozilo se je: sladkorja za 178-0 mil. kron, žita za 27-5, stročja 18-5, sladja za 50-0, moka za 15-2, živine za 97-3, jaje za 60-5, piva za 13-6, usnja in usnjevin za 9-8, pohištva za 15-0, stekla in steklenih izdelkov za 51-0, porcelana za 11-3, železa in železnin za 21-5, kovin za 18-8, vžigalnih potrebščin za 4-3, lanene preje in izdelkov za 30-0, volnine za 15-0, klobukov za 6-5, papirja in izdelkov za 9-4 in obleke in perila za 21-6 milijonov kron.

Mala oznanila.

„Ptica“ ostriženoj perutnicij rfoče po zemlji liki obstreljenemu zajetu i srni. Herkul, potrkaj se na »mogočne« prsi!

Kasirka želi vstopiti v katerokoli trgovino ali obrt. — Naslov pove upravništvo.

Dva krojaška pomočnika, dobro izurjena v svoji stroki, sprejme J. Kertel v Ajdovščini. Delo stalno.

Išče se praktikant ali praktikantinja za veliko čevljarsko obrt v Gorici. — Ponudbe na naše upravništvo.

Hlapec dobi takoj dobro službo. Oglasi naj se pri upravništvu, kjer dobi pojasnila in naslov.

Dobra kuharica dobi takoj službo v lepem trgu. Ponudbe na upravništvo.

Prodajalnice za modno blago želi odpreti neki Bolčan. Kao ve za pripravne prostore v prometni ulici?

Dunajski zobni ateljé

v Gorici, Raštelj št. 21, II. nadstropje.

Vlagajo se naravnim potom, pri jedi popolnoma rabljivi **umetni zobovi**, brez nikakih bolečin ter brez odstranjenja zobnih korenin.

Zobovje na zračni tlak (Specijaliteta).

Popravljanje in prenavljanje obrabljenege zobovja.

Naročila izgotavlja dobro, hitro in v ceno. **Govorne ure:** od 9. ure dopoldne do 5. popoldne.

Riccardo Brass

Gorica

zaloga vin in špirta na debelo.

Ulica Vetturini št. 11.

Domača, istrska in dalmatinska vina ter žganja prve vrste po nizkih cenah.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno **prodajalnico jestvin.**

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Methodovo kavo in Ciril-Methodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4

v Gorici

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjžice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisemnim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatnine Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3 75; srebrna ura Rem. fl. 5 80; srebrna verižica fl. 1 20; budilnik iz niklja fl. 1 95.

Tvrška je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetlinje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoj!

Žrebanje nepreklicno

23. marca 1901.

Glavni dobitek

60.000 kron

v gotovini z 20% odbitkom.

Srečke invalidne loterije

à 1 krono

priporočajo: **G. Gentili, V. A. Jona, Michelstädter & Comp. in A. Pincherle v Gorici.**

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštelja št. 2.

Zaloga v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajarskega železa, železne, cinkaste, pocinjone in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbo. Prevzomata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.

J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice

so že več de letelj povsod razširjene, in malo družin je, kjer bi manjkalo to lahko in mlo učinku oče domače sredstvo, ka cio priporo a občini tu nu go zdrav ikov pri zih nas e kih slabega prebavljanja in telesnega zaprtja. Teh kroglice, ki so tudi pod imenom Pserhofer-jeve kroglice ali Pserhofer-jeve kričistilne kroglice znane, stane skatljice s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavitek s 6 skatljicami 1 gld. 5 kr., p i naprej vposlanem znesku stane s poštnine p osto pošlat jjo: 1 zavitek 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 6 gld. 35 kr., 10 zavitkov 9 gld. 25 kr. Navod uporabe je priložen.

Jedina izdelovalna in glavna razpošiljalna zaloga

J. Pserhofer-jeva lekarna

Dunaj I., Singerstrasse št. 15.

Prosi se izrečno, „J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice“

zahtevati in na to paziti, da ma nap s na pokrovu vsake skajlice na navodilu o uporabi stoječi podpi J. Pserhofer in sicer z rdečimi črkami.

Balm zoper ozeblino J. Pserhofer-jev, 1 lonček 40 kr., s poštine prosto p šilja vijo 65 kr.

J. Pserhofer-jev sok iz ozkega trpotca razlituj č, 1 teklenica 50 kr.

J. Pserhofer-jev balm zoper golšo, 1 steklenica 30 kr., s poštine prosto pošiljati vijo 65 kr.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno krepčilo živce, 1 liter kola-vina ali eliksirja 3 gld. 1/2 litra . gld. 60 kr., 1/4 litra 85 kr.

J. Pserhofer-jeva grenka želodčna tinktura (pr-je življen-ka esenca imenovana). — Lahko razst pljujoče

Razen tu menovanih preparato so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu in inoze ske farmacev ti ke specialitete ter se p eskrbe v i predmeti, ka erih merda ne bi il v za ogi, a zahtevanje točno in rajceneje.

Pošiljatve po pošti izvršujejo se najhitreje, ako se denar prej vpošlje; večje naročbo tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najboljše s poštno nakaznico), potem je poštnina mnogo cenejša. nego pri pošiljatih proti povzetju.

Veliko zalogo šivalnih strojev, dvokoles in slamoreznic raznih sistemov prve angleške tovarne „Hella“ ima

SAUNIG & DEKLEVA V GORICI

ulica Municipio št. 1
mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16
kjer je bila prej prodajalnica.

V zalogi imamo nad 100 šivalnih strojev vsake vrste na razpolago, kakor za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, tudi za umetno vezenje (Stickererj).

Cene so v gotovini od 80 gld. naprej. Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!

Se toplo priporočamo z odličnim spoštovanjem udani

SAUNIG & DEKLEVA.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

sklepa

zavarovanja na smrt in na doživetje, doto otrokom, pokojnine in različna zavarovanja.

25-letni mož zagotovi proti četrtletni zavarovalnini K 6-42 zaostalim svojim K 1000.—, plačilno takoj po njegovi smrti ali pri doživetju 60. leta. Po petletnem plačevanju zmanjšuje se zavarovalnina za dividendo.

Najugodnejši pogoji. — Ves dobiček pripada članom.

V poslednjih letih je bilo izplačano 10 odstotkov zavarovalnine.

Izplačana dividenda	K 718.541-28
Reserve in fondi	K 20.579.494-38
Dosedanja izplačila	K 62.922.942-86

Pojasnila in tarife radovoljno pošilja

generalno ravnateljstvo banke „SLAVIJE“ v Pragi

na Havličkovem trgu,

kakor tudi nje generalni zastop v Ljubljani.